

RAIMONDA SIMANAITIENĖ

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva
Vytautas Magnus University, Lithuania

DAILININKAS ARTŪRAS RIMKEVIČIUS: IŠTIKIMAS STIKLO SKULPTŪRAI

Artist Artūras Rimkevičius: Committed to Glass Sculpture

SUMMARY

Artūras Rimkevičius is known as one of the most important Lithuanian glass artists, who actively participates in exhibitions in our country and abroad. The author creates stained glass and plastic glass works, among which the series of glass sculptures stand out. They deal with the values of life, natural phenomena, contrasts of existence. A personal approach and original solutions are used to give meaning to these classical themes, which appear quite often in art. The fascinating forms of A. Rimkevičius' works are created with special knowledge of materials and techniques, which help to emphasize the aesthetics and meaning of the author's glass works.

SANTRAUKA

Dailininkas Artūras Rimkevičius yra žinomas kaip vienas svarbiausių Lietuvos stiklo menininkų, aktyviai dalyvaujančių parodose, rengiamose mūsų krašte ir užsienyje. Autorius kuria vitražus ir stiklo plastikos darbus, iš kurių ypač išsiskiria stiklo skulptūrų serijos. Jose plėtojama gyvenimo vertybių, gamtos reiškinių, būties kontrastų tematika. Įprasminant šias klasikinės, mene gana dažnai pasitaikančias temas, pasitelkiamas asmeninis požiūris, pasirenkami originalūs plastiniai sprendimai. Intriguojančioms A. Rimkevičiaus kūrinį formoms skleisti padeda ypatingas medžiagiškumo ir technikų išmanymas, išryškinantis autoriaus stiklo darbų estetiką bei prasmę.

ĮVADAS

Lietuvos menotyroje stiklo menas – tytojus su vienu iš įtaigiausių vyresnės vis dar labai mažai tyrinėjama sritis. Taigi kartos stiklo autorių – Artūru Rimkevi- šio straipsnio tikslas – supažindinti skai- čiumi. Siekiant šio tikslo, išsikelti keli už-

RAKTAŽODŽIAI: Artūras Rimkevičius, skulptūra, stiklo menas, stiklo plastika, technikos.

KEY WORDS: Artūras Rimkevičius, sculpture, glass art, glass plastics, techniques.

daviniai: apžvelgti dailininko biografiją, pedagoginę veiklą; išnagrinėti menininko kūrybą, išryškinant svarbiausias siužetines bei plastines darbų ypatybes.

Nors A. Rimkevičius yra žinomas stiklo specialistas, pedagogas, apie jį nėra parengta jokių išsamesnių leidinių ar straipsnių. Apie dailininko kūrybą daugiausia žinome iš jo paties tekstų stiklo parodų kataloguose ar anotacijose. Apie menininką yra rašiusi ir šio teksto autorė, tačiau jos atsiliepimai buvo fragmentiški ir pateikti bendrai stiklo raidai analizuoti skirtuose leidiniuose. Tikimasi,

jog šis straipsnis užpildys minėtą spragą, plačiau pristatys A. Rimkevičiaus personaliją, kartu praplėsdamas šiuolaikinės Lietuvos stiklininkystės tyrimus.

Rengiant straipsnį, naudotasi viena kitą papildančiomis mokslinėmis priemonėmis. Nagrinėjant dailininko gyvenimo aplinkybes, pasitelktas biografinis metodas. Tiriant kūrybos raidą, remtasi chronologiniu metodu. Atskleisti kūrinų tematiką ir menines savybes padėjo naratyvinė bei stilistinė analizė. Autentiškumo rašomam tekstui suteikė interviu – pokalbiai su dailininku.

ARTŪRO RIMKEVIČIAUS KŪRYBINĖS BIOGRAFIJOS ŠTRICHAJAI

A. Rimkevičius gimė Jonavoje 1960 metais. Mokėsi Kauno 4-ojoje vidurinėje mokykloje, ten piešimo būrelio vadovas Simonas Kaciliauskas pastebėjo jį kaip dailei gabų mokinį ir paskatino stoti į specialią mokyklą. 1972–1979 m. Artūras jau mokėsi Juozo Naujalio vidurinėje meno mokykloje, Dailės skyriuje. Čia vaikinui ypač įstrigo pedagogų Algirdo Lukšto, Vytauto Juzikėno, Dalios Palukaitienės, dėščiųsių piešimą, akvarelę bei skulptūrą, pamokos. Jaunuolis labiausiai domėjosi skulptūra, tad pasirinko šios srities diplominį darbą. Baigdamas mokyklą, iš mokytojo Vytauto Banio sužinojo, kad Kaune, Vilniaus dailės instituto Pramoninės dailės fakultete (dabar Vilniaus dailės akademijos Kauno fakultetas),¹ įsteigta meninio stiklo specialybė. Jaunąjį dailininką iš karto sudomino galimybė susipažinti su stiklo medžiaga, todėl jis pasirinko šią naujai įkurtą programą². Pagal ją studijavo 1979–1984 m. Beje, derėtų pastebė-

ti, kad pirmaisiais–trečiaisiais studijų metais stiklo specialybės studentais tapo A. Rimkevičiaus kolegos Vygantas Paulauskas, Remigijus Kriukas, Sigita Grabliauskaitė, Arūnas Daugėla, Valmantas Gutauskas ir dar keli talentingi jaunuoliai. Jie iki šiol traktuotini kaip žymiausi Lietuvos stiklininkai, visą gyvenimą nuosekliai kuriantys šioje srityje³. Taigi, apsuptas gabių bendramokslų, dailininkas gilinosi į įvairius meno klausimus, stengėsi pažinti kūrybines stiklo galimybes, tyrinėjo apdirbimo specifiką.

Iš studijų laikų menininkas su pagarba prisimena keletą savo dėstytojų. Labiausiai A. Rimkevičiui į atmintį įstrigo piešimo, tapybos, lipdybos žinias diegę skulptoriai Jadvyga Mazūraitė-Klemkienė, Vytautas Narutis, tapytojas Kęstutis Milkevičius, ženkliai praplėtę dailės studento meninius gebėjimus (Draugelienė 2003: 388). Taip pat vertingos buvo stiklo specialybės pedagogų paskaitos. Ypač įsiminė žinomos stiklo menininkės Gra-

žinos Didžiūnaitytės korektūros. Žavėjo tiek pati stiklui atsidavusios G. Didžiūnaitytės asmenybė, tiek jos kūrybos pasiekimai – storasienės daugiasluoksnio spalvoto stiklo vazos, kurias menininkė daugiausia kūrė Ukrainoje, Lvovo stiklo gamyklos eksperimentiniame ceche⁴. Paminėtinas dar vienas A. Rimkevičiui svarbus pedagogas – dailininkas Vytautas Janulionis, neseniai baigęs studijas Estijoje⁵.

VDI KPDPF administracija diplominio darbo vadovu A. Rimkevičiui paskyrė stiklo dizainerį Alfonsą Binkį, tačiau jaunas dailininkas pageidavo kito dėstytojo – V. Janulionio⁶. Pastarasis menininkas buvo beveik Artūro amžininkas, Talino dailės instituto absolventas. Estijoje meninio stiklo studijos buvo gerokai toliau pažengusios į priekį nei Lietuvoje, ten netgi sovietmečiu domėtasi Slovakijos, ypač Suomijos, Švedijos minimalistiniu stiklu, XX a. pasiekusiu ypatingų aukštumų (Koha, Saare 1996). V. Janulionis taip pat žavėjosi skandinavų kūrybos lakoniškumu, skatino savo studentus ieškoti naujų ne tik praktinių, utilitarių, bet ir vaizduojamųjų stiklo galimybių – tai, žinoma, imponavo A. Rimkevičiui (Vališkevičiūtė 2002: 492). Todėl jaunojo menininko diplominis darbas, nors ir gintas sovietmečiu Pramonės fakultete, kur buvo propaguojama utilitarios paskirties dailė, atrodė novatoriškai. Tai buvo skaidri, geometrinę struktūrą primenanti stiklo skulptūra *Byrėjimas*, kurios saikingas meninis sprendimas ir vaizduojamumas tais laikais atrodė provokuojantys, keičiantys taikomosios dailės sampratą⁷.

Kaune pradėjus dėstyti stiklo specialybę, stokota sąlygų realizuoti kūrinius

medžiagoje. Studentai projektus įgyvendindavo Kauno *Aleksoto* stiklo fabrike, kur, vykstant intensyviai gamybai, nebuvo laukiami. Menininkai privalėjo prisitaikyti prie fabrikinų procesų ir rasti papildomo laiko atlikti savo darbus. Tad, pasak A. Rimkevičiaus, bene įdomiausiu etapu iš studijų tapo vasaros praktikos Baltarusijoje, *Nemano* gamykloje⁸, turėjusioje nemažą meninių cechą ir geros stiklo apdirbimo įrangos⁹. Šioje įmonėje studentai detaliau susipažino su sudėtinga, daug įgūdžių reikalaujančia stiklo pūtimo technika. Taip pat „Nemano“ gamykloje atsirado galimybių dirbti su kokybiška stiklo medžiaga, be to, galima buvo pasinaudoti kolegų dailininkų ir patyrusių meistrų patarimais bei paslaugomis (Simanaitienė 2003: 127).

Baigęs studijas, dailininkas tarnavo sovietų armijoje: iš pradžių netoli Rygos, vėliau – Kaliningrado srityje. Čia, kaip menininkams neretai pasitaikydavo, pasižymėjo kaip dizaineris, didesnę laiko dalį skyręs įvairioms apipavidalinimo veikloms. Pasak stiklininko, armijoje netgi pasitaikė proga sukurti pirmąjį vitražą¹⁰.

Nuo 1986 m. A. Rimkevičius pradėjo dirbti Pelėdų kalne įkurtame Kauno Stepo Žuko taikomosios dailės technikume, garsėjusiame unikalios aura, kūrybingumu, meninėmis tradicijomis, išlikusiomis dar iš tarpukariu čia veikusios Kauno meno mokyklos. Technikume dailininkas dėstė piešimą, lipdybą, stiklo specialybės studentams – stiklo kompoziciją, vadovavo diplominiams darbams, taip pat mokė daugybę jaunuolių pūsti, šlifuoti, poliruoti stiklą Kauno *Aleksoto* stiklo fabrike. Nors ne kartą keitėsi Pelėdų kalno mokyklos pavadinimas, menininkas su nedidelėmis pertraukomis joje dirba iki šiol (dabar tai Kauno kolegijos Menų ir

ugdymo fakulteto Menų akademija)¹¹, be to, moko ir Kauno dailės mokyklos gimnazistus.

Dėstydamas pedagogas mėgsta laikytis tam tikrų taisyklių: stengiasi atskleisti kiekvieno būsimo menininko braižą, koreguodamas niekada nepiešia pats, neperša savo stiliaus, vertina individualias besimokančiųjų pastangas. Norėdamas padėti jaunuoliams atrasti

autentišką stilių, siekia sužadinti vaizduotę, kartais netgi tampa modeliu, intriguoja pozuodamas, įkūnydamas įvairius personažus, mėgsta pajuokauti. A. Rimkevičius yra įsitikinęs, kad kūrėjai privalo įgyti bazinius piešimo, tapybos, lipdybos įgūdžius¹². Taigi stengiasi kuo geriau išmokyti šių disciplinų, nes, prastai jas įvaldžius, gali komplikuotis tolesnis menininko kelias.

KŪRYBINIAI EKSPERIMENTAI STIKLO PLASTIKOS SRITYJE

Savo asmeninę kūrybą dailininkas skirsto į dvi sritis: meninio stiklo ir vitražo. Pastarąjį įgyvendina, gavęs užsakymų, taip pat atlieka daug vitražo restauravimo darbų. O meninis stiklas autoriui visuomet išlieka prioritetinis kūrybinės raiškos objektas. Todėl toliau didesnę dėmesį skirsime būtent šiai sričiai – apžvelgsime A. Rimkevičiaus eksperimentinę stiklo plastiką.

Vieni pirmųjų dailininko darbų, iki šiol demonstruojamų įvairiose ekspozicijose, buvo dar XX a. 9 dešimtmečio pabaigoje–10 dešimtmečio pradžioje pagamintos vazos: jos buvo karšto formavimo būdu kuriamos jau minėtoje *Nemano* gamykloje. Šioms vazoms būdingos geometrinės, kubo ar cilindro formos. Induose varijuoti skirtingi spalviniai sprendimai, matomi tiek tamsiose, tarsi migla padengtose, tiek skaidriose, spalviniais elementais dekoruotose sienelėse. Siekiant ansambliško, pastarieji darbai rodyti dviejų–trijų indų kompozicijose, jų estetinė darba tarsi pabrėžiant parodinį vazų charakterį.

Beveik tuo pačiu metu menininkas pradėjo kurti ir visiškai funkcinės paskirties neturinčius stiklo dirbinius. XX a.

9 dešimtmečio pabaigoje–10 dešimtmečio pradžioje Lietuvoje skulptūrinio stiklo realizuota visai nedaug¹³. Skulptūrinės kompozicijas galėjome laikyti tik bandymais, keičiančiais nusistovėjusią stiklo paskirties sampratą. Todėl šių darbų meninį vaizdą lėmė formų paprastumas, apibendrinimas, architektoniškumas, skaidraus stiklo savybių akcentavimas, elementari, nesudėtinga fabula (Simanaitienė 2003: 91). Kita vertus, kaip tik šiuo metu „lietuviai atrado stiklo plastiką, patikėjo stiklo galimybėmis būti konceptualia medija, galinčia kurti prasmines asociacijas, skatinti kritiškai mąstyti. Taip priartėjo prie pasaulyje populiarus skulptūrinio objekto“ (Šatavičiūtė-Natalevičienė 2018: 34).

Kaip jau minėta, A. Rimkevičius taip pat stengėsi atsiriboti nuo taikomosios dailės, gręžtis vaizduojamojo meno link, eksperimentuoti su skulptūriniu stiklu. Šį norą lėmė dvi priežastys. Pirmoji susieta su bendruoju to meto Lietuvos taikomojo meno kontekstu, kuriame XX a. pabaigos keramikai, tekstilininkai, juvelyrų, atsisakę savo sritims tradiciškai būdingo praktiškumo, drąsiai ėmėsi bandyti vizualiojo ir netgi konceptualio-

jo meno kalbą (stiklas, kaip jauna Lietuvos dailės šaka, čia gerokai atsiliko). Antra priežastimi tapo dar J. Naujalio meno mokykloje įgyta skulptoriaus patirtis, visuomet skatinusi A. Rimkevičių taikyti turimas žinias ir naujoje (stiklo) medžiagoje, eksperimentuojant nepamiršti skulptūrinės raiškos. Taip pamazū radosi ne vienus metus kurtas stiklo skulptūrų ciklas *Nereikalingi daiktai gamtoje*¹⁴. Šiame cikle varijuotos piramidės formos, aktyviai naudotasi karšto ir šalto stiklo apdirbimo technikomis (šlifavimu bei poliravimu). Beje, A. Rimkevičių ateityje itin žavės tiek karštas (liejimas, sukepinimas), tiek šaltas apdirbimas. Taip pat jo kūryboje išryškės *ready made* objektų svarba, komponuojant stiklo medžiagą su įvairiais pramoniniais metalo elementais (kraneliais, vamzdžiais, varžtais ir kt.). Šie metodai suteiks A. Rimkevičiaus skulptūroms įvairių naujų prasmų, susies jo kūrinius su eko, tvarumo menu, kuriame, siekiant, kad gimtų nauji objektai, dažnai pasitelkiami seni daiktai, rasti rakandai, pramoninės atliekos. Menininkas, naudodamas lakštinį stiklą ir metalines detales, sukurs daug brandžių kūrinių. Minėtinos kompozicijos *Amžių sandūroje* (2000), *Šviesos ir tamsos mandalos*, *Avers-revers*, *Paskutinis lašas* (pastarieji – 2001), *Arbatinukas* (2002).

Skulptūra *Amžių sandūroje* skatino žiūrovą apmąstyti gyvenimo kelius ir laiko tėkmę, reflektuoti jos skatinamas permainas. Geometrinė forma, stiklo skaidrumas, šviesos žaismas bei bronzinis metalo detalių blizgesys išryškino skulptūros struktūrą, suteikė jai dinamiškumo, gyvumo. Žalsvai melsvo stiklo lakštai (sujungti, paliekant nedidelius

tarpelius) sukūrė optinę skaidrios medžiagos gelmę, spalvinę iliuziją. Čia, regis, pasireiškė Slovakijos ar Skandinavijos stiklininkystės įtaka, kurią pats menininkas yra ne kartą pripažinęs (Joker-Johnsen 2012: 178).

Diptike *Šviesos ir tamsos mandalos* matinio stiklo lakštuose skleidėsi perrašytų mantrų kaligrafija. Pasitelkus medžiagišką metalo ir stiklo priešpriešas, įprasinti gero ir blogo, naujo ir seno, šviesaus ir tamsaus, pozityvaus ir negatyvaus naratyvai. Trapus stiklas ir kietas, grubus metalas turėjo panašių konotacijų ir kituose A. Rimkevičiaus darbuose.

Tarp erdviųjų darbų neabejotinai didelį įspūdį paliko itin graakštaus, harmoningo silueto kompozicija *Arbatinukas* (2002), kurioje, panaudojant plokščią stiklą, išgauta tūrinė forma. *Arbatinuko* pagrindą sudarė skaidrios žalsvos plokštelės iš lakštinio stiklo¹⁵. Jos išdėliotos viena šalia kitos, paliekant tarpelius, pragręžtos ir sujungtos metaliniais vamzdžiais, užsibaigiančiais surūdijusiais kraneliais. Dėl išpjautų stiklo plokščių kontūro darbe išgautas arbatinuko siluetas, pajuokauta šia tema. Geometriųjų plokštelių ritmika *Arbatinuke* sukūrė optinę iliuziją, blizgantis šlifuotas ir poliruotas stiklas neabejotinai praturtino kūrinių. Ne veltui dailininkas teigė, kad jo darbai yra pagrįsti „geometrijos, harmonijos, racionalumo, emocijos ir humoro parametrais“ (Bialic 2022).

Įdomų medžiaginių eksperimentą menininkas įgyvendino instaliacijoje *Neįmanomas interjero elementas*. Šiame A. Rimkevičiaus darbe, panašėjančiame į paslaptinę, stalčių kupiną spintelę – sekretera, galima lytėti medžio, metalo, sienos paviršius, suvokti jų ypatin-

gumą, žaislą. Šis objektas demonstruojamas ekspozicijoje *Muziejus neregiui*, esančioje Kaune, M. Žilinsko dailės galerijoje. Čia regos negalia turintiems žmonėms suteikta taktilinė galimybė apčiuopti meno kūrinius.

Nuo 2005 m. menininkas pasitelkė silikono medžiagą, vaizdingai praplėtusią kūrėjo raiškos lauką. Autoriaus teigimu, ši skaidri ir plastiška medžiaga jį patraukė tuo, jog vizualiai šiek tiek primena stiklą, kartu pasižymi žaismingumu ir yra itin lengvai, laisvai formuojama¹⁶. Silikoną menininkas pasitelkė, norėdamas suteikti kūriniams papildomo minkštumo, keistumo, ironijos ar netgi erotiškumo. Pirmą kartą ši medžiaga panaudota dekoratyvinių indų cikle *Augimas*, kurį sudarė įvairiai sukeptos, lėkštę ar padėklą primenančios gilaus žalio kolorito stiklo formos. Jose augimo įspūdį kūrė silikoniniai šviesiai žaliai nuspalvinti „augalėliai“, laisvai „įsodinti“ į pseudolėkščių vidų.

Silikoną žiūrovas galėjo matyti ir kituose dailininko kūriniuose (*Apskritimas*, *Kvadratas*, *Mandala*). Pastarieji geometrinų formų darbai – pakabinamo formato. Juose menininkas silikonu užpildė visą objektų paviršių, taip sukurdamas itin estetiškas ir dekoratyvias kompozicijas.

Vienu iš įdomiausių darbų, kuriame galima pamatyti, kaip dera metalas, silikonas ir stiklas, laikytina kompozicija *Veneros gimimas* (2005)¹⁷. Kurdamas ją, A. Rimkevičius panaudojo stambaus metalinio vamzdžio dalį, padengė ją silikoninėmis spurgelėmis ir sujungė su skaidraus stiklo plokšte: iš negražios pavertė gražia, įdomia. Taip tarsi atkartojo Antikos mito veiksma – meilės deivės Veneros gimimą iš kriauklės. Kompozicija nestokoja humoro: Veneros idėja čia iro-

nizuojama per banguotas formas, asociatyvų medžiagiškumą (glitus, minkštas silikonas, kietas, šaltas metalas, perregimas stiklas), aktyvias, kičines spalvas. Įnoringos spalvinės dermės (šiek tiek paslaptingas rožinis silikonas, violetinis metalas, žalsvas jūros bangos stiklas) čia subanalina, bet kartu ir erotizuoja Veneros prigimtį.

2008–2009 metais autorius sukūrė dvi panašias skulptūras *Lygsvara* ir *Pusiausvyra*. Šių kompozicijų pagrindu pasirinktos analogiškos pusekulės formos. Šios formos vienu atveju kurtos iš medžio, kitu – iš metalo, jos taip pat praturtintos stiklo elementais, kurie objektuose tampa įstabiais akcentais. Pasak dailininko, šie darbai turėjo išreikšti dvasinio ir fizinio pradų balansą¹⁸.

Nuo 2010 m. A. Rimkevičiaus kūryboje pradėjo dominuoti marinistinė tematika. Siužetų marinistiniams objektams menininkas ieškojo, stebėdamas jūrą, žavėdamasis jos gyviais ir augalais. Semdamasis įkvėpimo iš gamtos, šelstančios stichijos, kūrė ciklus, kurių motyvais pasirinko medūzų, koralų, fosilijų, vandens, bangos vaizdinius.

Skulptūrų cikle *Medūzos* matomas spalvinis stiklo objektų žaismas su žalsvomis, pilkšvomis, tamsiomis stiklo masėmis. Iš jų galime išskirti kompoziciją *Medūza sniege*. Ši skulptūra sukurta iš daugiasluoksnio sukepto stiklo. Ji preciziškai išbaigta, šlifuojant ir poliruojant stiklą¹⁹. Minimaliai panaudota raudona spalva tamsiame fone suteikė kūriniui ypatingą gyvybės pojūtį. Kita skulptūra – *Medūza audroje*, – skirtingai nei visi kiti ciklo darbai, sudaryta iš dviejų dalių. Stiklui vėstant, ši skulptūra suskilo, tad, pasikeitus jos vaizdiniam pavidalui, gimė ir naujas pavadinimas.

2011 m. marinistinę tematiką pratęsdami du *ready-made* principu sukurti objektai *Itraukianti sepija* ir *Aštuonkojo bučinys*. Šių kompozicijų pagrindu panaudoti pramoniniai metalo elementai (buvę dujų balionai). Supjaustyti, nušlifuoti, nudažyti tamsiai raudona spalva ir sujungti su stiklo plokštėmis, jie sukėlė bauginantį, siurrealistinį pojūtį: metalo detalės veikė tiek vidaus ertme (įtraukties galimybe), tiek grėsminga išore.

O *Fosilijų* skulptūrose išreikšta jau kita nuotaika. Čia panaudota karšto stiklo formavimo technika leido sukurti itin plastiškus, grakščius stiklo darbus, būdingus secesijos stilistikai. Jie mena jūros gėlmes ir vingrius, lanksčius jos gyvius. Cikle akcentuotas stiklo medžiagos grožis, optinis žaismas, detalių spindesys. Spalvinis skulptūrų sprendimas pasižymėjo gamos saikingumu ir kartu išskirtiniu žalsvų tonų spektru.

Tolesnė A. Rimkevičiaus kūryba vėl atsigrėžė į skandinaviską stiklo vaizdinį, kurio svarbiausi požymiai, sakytume, tie, kad panaudojamas bespalvis, skaidrus, išskirtinės kokybės stiklas, taip pat mėgstamos itin saikingos formos (Dawson 1996).

2014–2018 metų dailininko parodoms sukurtuose darbuose vyrauja geometrija: cilindro, pusiau apskritimo, trapecijos, stačiakampio formos, jų deriniai. Taip pat menininką pavergia prabangus, švytintis, savo blizgesiu žiūrovą pakerintis krištolas bei optinis stiklas. Iš jo sukur-

tiems darbams nebūtina sudėtinga forma ar spalva, nes pati medžiaga stebina nepaprasta kokybe bei grožiu. Tokie kūriniai „laužia“ šviesą, skleidžia atspindžius, skatindami jais žavėtis, fantazuoti. Šios savybės skleidžiasi dailininko objektuose *Mirtis–gimimas* (2014), *Pusiasvyra* (2018), cikle *Celė-cilindras* (2018–2022). Aptariama tendencija atspindi ir pastarųjų metų skaidraus stiklo kūrinuose.

Didžiąją dalį aptartų darbų galėjome pamatyti A. Rimkevičiaus atskirai ir duetu su žmona (stiklininke bei dizainere Daina Rimkevičiene) surengtose personalinėse parodose²⁰, taip pat tokiose žymiose ekspozicijose, kaip tęstinė, per dvidešimtį metų veikusi trienalė *Vitrum Balticum*, Šiaurės ir Baltijos šalių paroda *Nordic glass*, tarptautinė bienalė *European Glass Context*, Europos stiklo festivalis *Melting Borders*, ir daugelyje kitų.

Greta asmeninės kūrybos, A. Rimkevičius visuomet domėjosi plenerų, parodų rengimo procesais. 1997–1999 m. jis netgi studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakultete, meno istorijos magistrantūroje, kur gilino žinias apie šiuolaikinės dailės procesus ir parodų kuravimą. Nuo to laiko dailininkas parengė ne vieną dailės projektą. Iš jų labiausiai žinoma jau ne pirmą dešimtmetį organizuojama tarptautinė dailės paroda *Kvadratas*, pradėta rodyti Panevėžyje, o pastaraisiais metais eksponuojama Kauno meno erdvėse²¹.

APIBENDRINIMAS

A. Rimkevičiaus kūrybinė biografija, pedagoginė veikla apima keturis dešimtmečius. Visą šį laikotarpį menininkas

kuria išradingus stiklo plastikos darbus, eksperimentuoja, išbandydamas įvairias technikas: karštą stiklo formavimą, šaltą

apdirbimą (klijavimą, šlifavimą, poliravimą), vitražą.

Kurdamas meną iš stiklo, A. Rimkevičius labiausiai atsiskleidžia kaip skulptorius. Stiklo objektuose jis varijuoja ir nuosekliai keičia tiek prasmines, tiek ir stilistines raiškos priemones. Apmąstydamas būties, įvairių egzistencinių gyvenimo reiškinių svarbą, neretai akcentuoja ironišką požiūrį, plėtoja pusiausvyros, harmonijos idėjas. Stebi gamtą, interpretuoja joje vykstančius reiškinius, išskirtinai daug dėmesio skirdamas marinistinei tematikai.

A. Rimkevičiaus stilistines paieškas galima sieti su modernizmo principais.

Literatūra

- Bialic Anita (ed.) 2022. *Melting Borders. Baltic Glass Art. European Glass Festival: catalogue*. Krakow: Galeria BB.
- Dawson Jack. 1996. *Finnish Post War Glass: 1945–1996*. Sunderland: University of Sunderland.
- Draugelienė Dalia (sud.). 2003. *Kauno dailininkai. Pėdsakai laike*: albumas. Kaunas: Kauno dailininkų paramos fondas.
- Joker Johnsen Susanne (ed.). 2012. *European Glass Context 2012: catalogue*. Denmark: Bornholms Kunstmuseum.
- Kogelytė-Simanaitienė Raimonda. 1996. Taikomoji dailė ir dizainas, Romualdas Neimantas (sud.). *Kauno menininkai*: 122–185. Kaunas: Kauno meno fondas.
- Kogelytė-Simanaitienė Raimonda. 2001. Stiklo dailininkės Gražinos Didžiūnaitytės kūrybos raida, *Tiltai* 14 (1): 65–71.
- Koha Eve, Saare Mare. 1996. *Eesti klaasikunst 60 / Estonian Glass 60*. Tallinn: Estonian Glass Artists' Union.

Nuorodos

¹ A. Rimkevičiui stojant į Vilniaus dailės institutą, VDI Pramoninės dailės fakultetas vadintas Kauno taikomosios dailės skyriumi, tačiau labai

Kūriniuose dominuoja minimalizmas, saikingumas, vaizdo stilizacija. Menininkas labiausiai mėgsta lakoniškas, geometrinės skulptūrų formas. Domisi Skandinavijos, Slovakijos meniniu stiklu, semiasi iš jo įkvėpimo. Ieškodamas įvairesnių meninės raiškos būdų, autorius derina stiklo medžiagą su metalu, medžiu, silikonu. Tokie darbai pasižymi ekspresyvesniais plastiniais sprendimais. Daug dėmesio čia skiriama vaizdo estetikai, stiklo ir *ready made* objekto sąveikai. Visi čia paminėti požymiai formuoja autentišką A. Rimkevičiaus braižą, leidžia išskirti šį menininką iš kitų Lietuvos stiklininkų tarpo.

- Pociūtė Julija, Žaltauskaitė Gintarė (sud.). 2017. *Vitrum Balticum 2017: katalogas*. Kaunas: Lietuvos dailininkų sąjungos Kauno skyrius.
- Simanaitienė Raimonda. 2003. *XX a. Lietuvos stiklo plastikos meninio vaizdo raida*. Kaunas: VDU. Humanitarinių mokslų disertacija.
- Simanaitienė Raimonda. 2017. *A Century of Professional Lithuanian Glass Art*. Berlin: Scholars' Press.
- Simanaitienė Raimonda. 2022. *Piešiamė Pelėdų kalne. Kauno meno mokyklos įkūrimo 100-mečiui*. Kaunas: Kauno kolegijos reklamos ir medijų centras.
- Šatavičiūtė-Natalevičienė Lijana. 2018. Atkurtos Lietuvos šimtmečio žingsniai ataidi taikomojoje dailėje ir dizaine, Meilūnienė Jūratė (sud.). *Taikomoji dailė ir dizainas 1918–2018*: 11–57. Vilnius: Lietuvos dailės muziejus.
- Valiuškevičiūtė Apolonija. 2003. *Kauno dailės institutas*. Kaunas: J. Petronio leidykla.

greitai čia buvo sustiprinta gamybinė taikomoji dailė. Tai akivaizdžiai atsispindėjo ir naujai įteisintame pavadinime – VDI Pramoninės dai-

- lės fakultetas. Jame propaguoti į fabrikinį atlikimą orientuoti dirbiniai (vazos, servizai, švietuvai), neleista laisvai eksperimentuoti, kuriant vaizduojamosios prigimties kūrinių. Šią poziciją išreiškė tiek mokymo programos, tiek sovietmečio ideologinė priežiūra.
- ² Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 5 d.
- ³ Šie menininkai į stiklo specialybę įstojo 1979–1981 m. Per trumpą laiką buvo surinkta itin smalsių, stiklu besidominčių jaunuolių komanda. Pirmųjų kursų studentai, kūrybiškai bendradarbiaudami, dalyvaudami peržiūrose, iš karto pakylėjo meninio stiklo studijų kartelę.
- ⁴ G. Didžiūnaitytė įgijo stiklo menininkės diplomą dar 1967 m. Vilniaus dailės institute. Stiklo specializacija XX a. 7 dešimtmečio viduryje Vilniuje tebuvo fragmentiška, į ją studentai priimti iš viso dvejus metus, o diplomus galiausiai apsigynė tik trys stiklo entuziastai (jau minėta G. Didžiūnaitytė, Anita Šlėgel ir Algimantas Žilys). Likusieji studijuodami pasuko į kitas meno rūšis, nes jiems pasirodė, kad stiklo specialybė per sunki, nepatraukli. Lietuvoje nebuvo profesionalių diplominių darbų vadovų nei sąlygų, todėl baigiamąjį darbą G. Didžiūnaitytė atliko Baltarusijos *Nemano* stiklo fabrike, vadovaujama estų dailininkės Silvos Raudveės. Vėliau, vėlgį stingant darbo galimybių tėvynėje, menininkė savo asmeninius kūrinius dažniausiai kurdavo Lvovo stiklo gamykloje Ukrainoje (Kogelytė-Simanaitienė 2001: 66–67).
- ⁵ Šie dėstytojai buvo vieni iš nedaugelio tais laikais Lietuvoje kūrusių stiklo profesionalų. Dėl šios priežasties jie ir pakviesti dirbti Kaune (Simanaitienė 2003: 75).
- ⁶ Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 5 d.
- ⁷ Dailininkas atliko savo diplominį darbą Baltarusijoje, *Nemane*. Šis darbas, deja, neišliko.
- ⁸ Su šia gamykla sovietmečiu Dailės institutas buvo sudaręs bendradarbiavimo sutartį.
- ⁹ Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 5 d.
- ¹⁰ Ten pat.
- ¹¹ Nuo Kauno meno mokyklos laikų iki šių dienų Pelėdų kalne veikusių institucijų statusas, o kartu ir pavadinimai keitėsi net dvylika kartų. A. Rimkevičius dirbo šiose institucijose: Kauno S. Žuko taikomosios dailės technikumė, Kauno aukštesniojoje meno mokykloje, Kauno kolegijos J. Vienožinskio menų studijų centre, vėliau J. Vienožinskio menų fakultete, pastaruoju metu darbuojasi Kauno kolegijos Meno ir ugdymo fakulteto Menų akademijoje (Simanaitienė 2022: 9).
- ¹² Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 8 d.
- ¹³ XX a. 9 dešimtmetyje skulptūriniai sprendimai regimi pavieniuose dailininkų V. Janulionio, Virginijaus Venclovos, Kazimiero Žaltausio kūriniuose. O XX a. 10 dešimtmečio pabaigoje skulptūrinė stiklo plastikos kryptis jau ėmė vyrauti Lietuvos stiklo meno kontekste. Šios krypties darbus aktyviai kūrė jaunieji dailininkai R. Kriukas, V. Paulauskas, V. Gutauskas, A. Daugėla (Simanaitienė 2018: 117).
- ¹⁴ Šiame cikle dominuojančios geometrinės formos komponuotos po du ar tris elementus. Jos skyrėsi ir spalvine gama: vienos jų buvo skaidraus stiklo, pasižyminčios vidiniais geltonos spalvos dekorais, kitos – žalsvai melsvos. Didžioji dalis šių stiklo skulptūrų sukurtos 1991–1993 m. (Kogelytė-Simanaitienė 1996: 151).
- ¹⁵ Dailininkas daugelyje savo darbų naudojo lakštinį stiklą, jį sukepdamas, išgaudamas vientisą žalsvai skaidrią masę arba apdorodamas šaltuoju (šlifavimo, poliravimo) būdu.
- ¹⁶ Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 8 d.
- ¹⁷ Panašų sprendimą menininkas priėmė ir kitame darbe *Sepija* (2005). Čia taip pat pasitelktas analogiškas koloritas, medžiagų dermės, kompozicija.
- ¹⁸ Interviu su dailininku. Kaunas, 2024 m. sausio 8 d.
- ¹⁹ Pažymėtina, kad *Medūzų* ir *Fosilijų* cikluose menininkas vėl sugrįžo prie grynos stiklo medžiagos, aktyviai eksperimentavo, bandydamas tiek karšto, tiek šalto stiklo apdirbimo procesus.
- ²⁰ Paskutinė iš jų 2023 m. buvo parengta tėviškėje – Jonavos kultūros centro meno galerijoje.
- ²¹ Dažniausiai paroda demonstruojama Kauno *Aukso pjūvio* galerijoje.